

Sygn. akt VII U 20/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Ołtarzewska

Protokolant: st.sekr.sądowy Alicja Jarzyna

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 27 listopada 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu A. K. prawo do emerytury od dnia 01 listopada 2012r. i stwierdza, że pozwany organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 20/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu A. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), z uwagi na nieudokumentowanie 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu od dnia 07 października 1985r. do 17 listopada 1991r. z tytułu zatrudnienia w I. G., gdyż w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z dnia 17.06.2003r. zakład pracy wskazał, iż wnioskodawca wykonywał prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych (wykaz A Dział XIV poz. 14) oraz prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (wykaz A dział XIV poz. 16). Z uwagi na powyższe zadaniem pozwanego żadnego rodzaju pracy wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto organ rentowy wskazał, iż zakład pracy błędnie wskazał podstawę z przepisów resortowych. Pozwany odmówił także zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu od 18 listopada 1991r do 31 grudnia 1998r. z tytułu zatrudnienia w (...) I. w G., z uwagi na brak powołania w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r. przepisów resortowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego ubezpieczony A. K. wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie od dnia 07 października 1985r. do 17 listopada 1991r. z tytułu zatrudnienia w I. G. oraz okresu od 18 listopada 1991r. do 31 grudnia 1998r., z tytułu zatrudnienia w (...) I. w G.. Wniósł o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków H. P. i M. K., na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach ww. zakładach pracy.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Pismem procesowym z dnia 14 stycznia 2013r. pozwany wskazał, nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresu od 18.11.1991r. do 31.12.1998r., bowiem zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r. nie powołał przepisów resortowych. Wskazując jednocześnie, iż przepisy resortowe nie stanowią samodzielnej podstawy do zaliczenia danego okresu pracy do pracy w szczególnych warunkach ale mogą być pomocne przy wykładni przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (Dz. U. z 1983 nr 8 poz. 43 z zm.) i powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 01.06.2010r. II UK 21/10.

(vide: pismo z dnia 14.01.2013r.k. 20-21 akt)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. K., urodzony dnia (...), z zawodu mechanik samochodowy, w dniu 09 listopada 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, co spowodowało ponowne rozpoznanie przez organ rentowy sprawy w zakresie wniosku o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 01 listopada 2012 r. Ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy. W okresie od 13.06.2011r. do nadal jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w G..

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o emeryturę – k. 1-2 akt ubezpieczeniowych, zaświadczenie z dnia 01.10.2012r. k. 15 akt ubezpieczeniowych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 31 lat, 1 miesiąc i 3 dni, w tym 31 lat i 11 dni okresów składkowych oraz 22 dni okresów nieskładkowych oraz udowodnił okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 13 lat, 1 miesiąca i 25 dni.

dowód: raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 42-43 akt ubezpieczeniowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 27 listopada 2012r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu A. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 27.11.2012r. – k. 45 akt ubezpieczeniowych.

Nie była to pierwsza decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do emerytury – uprzednio decyzją z dnia 24 października 2012 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

dowód: decyzja pozwanego o odmowie prawa do emerytury z dnia 24 października 2012 r. – k. 30 akt ubezpieczeniowych.

W okresie od dnia 07 października 1985r. do dnia 17 listopada 1991r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanika samochodowego w (...) Przedsiębiorstwie (...), następnie od dnia 18 listopada 1991r. do 31 lipca 2000r. był on zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w G. w prywatyzacji a od 01 sierpnia 2000r. do 31 grudnia 2003r. w (...) sp. z o. o. w G., na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie tegoż zatrudnienia od 07 października 1985r. do 31 grudnia 1998r. (zawężenie okresu na potrzeby niniejszego postępowania) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, pracując w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, na stanowisku mechanika samochodowego. Przedsiębiorstwo (...) świadczyło usługi dla budownictwa, miało na stanie 30-40 samochodów ciężarowych, był też okres gdy było 100 jednostek transportowych tj. samochodów ciężarowych z przyczepami nie licząc samochodów typu Ż. i N.. Zakład posiadał Wydział Transportu i Bazę Transportową, w której były warsztaty mechaniczne. W warsztatach mieściły się kanały i stanowisko do naprawy z podnośnikami, pracowali tam mechanicy. Praca odbywała się od 7: do 15:00, po wprowadzeniu wolnych sobót wydłużono czas pracy o 0,5 h. Wnioskodawca pracował w kanale, opuszczał kanał gdy musiał udać się do magazynu po części. Przy naprawie jednego samochodu pracowało dwóch lub trzech mechaników, przy czym dwóch mogło równocześnie pracować w kanale. Wnioskodawca wykonywał naprawy pojazdów w tym: naprawy skrzyni biegów, sprzęgła, wymianę oleju, naprawę układów hamulcowych resorów, układów kierowniczych wałów napędowych. Naprawy te odbywał się w kanałach z uwagi na umiejscowienie danych elementów w dolnej części pojazdu. Mechaników był od 5 do 7. W warsztacie nie było podnośników. Na zewnątrz były dwa najazdy ale nie wykorzystywano ich do napraw ale do mycia podwozia.

Wnioskodawca w latach 1985, 1986r, 1987r, 1988, 1989, 1990r. 1991 otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

M. K. był zatrudniony Przedsiębiorstwie (...) w G. pracował od 1982r. na stanowisku kierowcy, dyspozytora transportu a w (...) I. sp. zo. o. w G. na stanowisku dyspozytora.

H. P. był zatrudniony Przedsiębiorstwie (...) w G. od 12.09.1967r. do 14.10.1990r., na stanowisk mechanika samochodowego oraz od 15.10.1990r do 17.11.1991r w Agencji (...) a od 18.11.1991r. do 12.03.2004r. w (...) Sp. zo. o.

dowód:

- akta osobowe w tym kartoteki zarobkowe k. 26 akt sprawy, umowa o pracę z dnia 01.11.1991r k.26 akt;
- akta ubezpieczeniowe w tym świadectwo pracy z dnia 31.12.2003r. k. 11-12, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r. k.13, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7, k. 16,
- akta sprawy w tym zeznania świadka M. K. k. 55-56, zeznania świadka H. P. k. 56-57.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu oraz dokumentów z akt osobowych w tym kartotek zarobkowych i umowy o pracę, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu. Podstawą ustaleń faktycznych stanowiły także zeznania świadków M. K. i H. P.. Sąd uznał te zeznania jako wiarygodne w całości, rzetelne i spójne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego A. K. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych

warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury **dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r.** zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013r., co skutkuje tym, iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy. Niemniej w przedmiotowej sprawie okoliczność ta nie wpływa na datę świadczenia, gdyż wnioskodawca na dzień wydawania zaskarżonej decyzji nie pozostał w zatrudnieniu.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale XIV (prace różne) pod poz. 16 wskazano prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała

Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 01 listopada 2012 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Nie pozostawał w zatrudnieniu – gdyż od 13.06.2011r. jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych uznać można było sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego od 07.10.1985r. do 31.12.1998r. w ramach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) oraz Przedsiębiorstwie (...) w G. wobec faktu, iż w przedłożonym świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 31.12.2003r. zakład pracy nie powołał przepisów resortowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r.), gdzie powołano podstawę prawną z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskazując na wykaz A dział XIV poz.16 oraz w zeznaniach świadków powołanych w sprawie, którzy pracowali wraz z wnioskodawcą w tym samym zakładzie pracy a także na tożsamym stanowisku – świadek H. P. (k. 56)

Zgodnie z treścią wskazanej powyżej regulacji wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia emerytalnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, a zatem na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przy uwzględnieniu (posiłkowym) wydanych na jego podstawie przepisów resortowych. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury w obniżonym w stosunku do powszechnie obowiązującego wieku emerytalnym mają wykazy prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zamieszczone w załącznikach do ww. rozporządzenia, natomiast wykazy zawarte w zarządzeniach resortowych, które nie są źródłem powszechnie obowiązującego prawa, mają jedynie znaczenie pomocnicze, gdyż precyzują rodzaje stanowisk, na których świadczona jest praca w szczególnych warunkach, określona w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18.09.2012r III AUa 144/12)

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych w spornych okresach, ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne nie zostały wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego. Mając na uwadze kompletną

dokumentację pozwalającą na dokonanie ustaleń, co do rodzaju wykonywanej przez niego pracy już na etapie postępowania przez organem rentowym - zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy w ocenie Sądu było zasadne. Ubezpieczony złożył bowiem świadectwo pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r. dotyczące spornego okresu zatrudnienia, a pozwany nie kwestionował informacji tam zawartych, natomiast w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał na brak powołania się na przepisy resortowe. Pismem procesowym z dnia 14.01.2013r. (k. 20) podtrzymał prezentowane stanowisko wskazując jednocześnie, iż przepisy resortowe i zakładowe nie stanowią samodzielnej podstawy do zaliczenia danego rodzaju pracy do pracy w szczególnych warunkach to mogą być pomocne przy wykładni przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie opis prac wykonywanych przez wnioskodawcę z powołaniem w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r. załącznika do rozporządzenia tj. wykaz A dział XIV (prace różne) poz.16 nie może budzić żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Nie istniała także żadna podstawa do stosowania wykładni w tym zakresie.

Nie uszło także uwadze Sądu, iż pełnomocnik pozwanego na rozprawie w dniu 23.05.2013r. wskazał, iż „ trudno jej dziś powiedzieć czy pozwany miał jakiś problem interpretacyjny, co do charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w latach 1991r.-1998r. w oparciu o świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 31.12.2003r.” (k. 55). Wskazał, także, iż zdaniem centrali pozwanego, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach winno być powołanie na przepisy resortowe.

W ocenie Sądu Okręgowego i w świetle przytoczonego stanowiska judykatury argumentacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie i jednocześnie rodzi po stronie pozwanej odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 27 listopada 2012 r. i przyznał ubezpieczonemu A. K. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 01 listopada 2012r. r. (tj. od osiągnięcia wieku 60 lat).

SSO Maria Ołtarzewska